C/2025/6227

17.11.2025

SDĚLENÍ KOMISE

v zájmu větší transparentnosti a řádné správy při přidělování rybolovných práv členskými státy: Příručka k uplatňování článků 16 a 17 nařízení (EU) č. 1380/2013 o společné rybářské politice

(C/2025/6227)

1. ÚVOD

Rybolovná práva poskytují kvantifikovaný právní nárok na lov ryb ([1]) a jsou nezbytná pro zajištění udržitelného řízení společného přírodního zdroje, který může být v případě nadměrného využívání vyčerpán. Jestliže členské státy rozdělují rybolovná práva, která mají k dispozici, musí tak činit s vědomím své odpovědnosti za řízení a zachování společného sdíleného přírodního zdroje. Zároveň by rybolovné zdroje měly být řízeny způsobem, který je v souladu s cíli týkajícími se hospodářských a sociálních přínosů a přínosů pro zaměstnanost. Jak je navíc zdůrazněno v Evropském paktu pro oceány ([2]), zdravý oceán a regenerativní postupy přispějí k zachování zdrojů obživy, zejména u pobřežních komunit, a k zajištění potravinového zabezpečení, a to i pro budoucí generace.

Přidělování vnitrostátních rybolovných práv objektivním a transparentním způsobem zajišťuje rovné zacházení s rybáři, buduje důvěru mezi zúčastněnými stranami a podporuje udržitelné využívání zdrojů a ochranu mořského prostředí, na němž závisí prosperita rybolovných zdrojů a v konečném důsledku i rybolovu. Transparentní přidělování může rovněž přispívat k předcházení sporům mezi provozovateli, loďstvy nebo skupinami. Přidělování rybolovných práv lze dále využít k řešení nově vznikajících problémů a pro vytváření pobídek motivujících rybářská plavidla k používání selektivních lovných zařízení, čímž se podporují a odměňují udržitelnější chování a řešení.

Ve svém sdělení z roku 2023 o fungování nařízení o společné rybářské politice ([3]) Komise v souvislosti se zlepšováním správy společné rybářské politiky (SRP) zdůraznila, že řádná správa závisí také na větší transparentnosti. Vyzdvihla přitom požadavek článku 17 nařízení (EU) č. 1380/2013 o společné rybářské politice (dále jen „nařízení o SRP“) ([4]), aby členské státy při přidělování rybolovných práv uplatňovaly transparentní a objektivní kritéria, včetně kritérií environmentální, sociální a ekonomické povahy. V uvedeném sdělení z roku 2023 také potvrdila svůj závazek spolupracovat s vědeckými subjekty a členskými státy na dalším posouzení těchto kritérií a na zajištění jejich transparentnosti a souladu s ustanoveními SRP. Záměrem bylo podpořit používání kritérií, která mohou být přínosem pro udržitelné rybolovné postupy a drobné a pobřežní rybáře, kteří představují téměř 75 % všech rybářských plavidel registrovaných v EU a téměř polovinu všech pracovních míst v odvětví rybolovu.

V návaznosti na zmíněný závazek Komise tímto sdělením vybízí členské státy, aby podnikly kroky ke zlepšení řádné správy v oblasti přidělování rybolovných práv, a to v těchto čtyřech směrech: 1) posílení transparentnosti a informovanosti; 2) spravedlnost; 3) zajištění správnosti poskytovaných informací a 4) vhodnost metod přidělování.

([1]) Podle definice v čl. 4 bodě 32 nařízení Rady (ES) č. 1224/2009 („nařízení o kontrolním režimu“) se: „rybolovným právem“ rozumí kvantifikovaný právní nárok na lov ryb, vyjádřený jako odlov, jako intenzita rybolovu nebo obojím způsobem. Právní nárok na lov ryb může zahrnovat rovněž technická a zeměpisná omezení týkající se možného způsobu, času a místa provádění rybolovných činností.

([2]) Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Evropský pakt pro oceány, COM(2025) 281 final, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52025DC0281, oddíl 4 – Ochrana pobřežních komunit a ostrovů a jejich posílení.

([3]) „Společná rybářská politika dnes a zítra: Paktem pro rybolov a oceány k udržitelnému, vědecky podloženému, inovativnímu a inkluzivnímu řízení rybolovu“, COM(2023) 103 final (v rámci širšího balíčku zaměřeného na rybolov a oceány), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52023DC0103.

([4]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1380/2013 ze dne 11. prosince 2013 o společné rybářské politice, o změně nařízení Rady (ES) č. 1954/2003 a (ES) č. 1224/2009 a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 2371/2002 a (ES) č. 639/2004 a rozhodnutí Rady 2004/585/ES (Úř. věst. L 354, 28.12.2013, s. 22).

Tímto sdělením také vyzývá členské státy, aby se zamyslely nad systémy a metodami, které v současné době pro přidělování těchto rybolovných práv používají, a aby podpořily udržitelné rybolovné postupy a drobné a pobřežní rybáře.

V příloze tohoto sdělení (nazvané „příručka k přidělování rybolovných práv členskými státy“) jsou uvedena zjištění Komise, pokud jde o uplatňování článků 16 a 17 nařízení o SRP, přičemž je zohledněno zapojení členských států a zúčastněných stran a zpětná vazba od nich obdržená ([5]). V příloze jsou uvedeny rovněž pokyny k provádění uvedených článků členskými státy při jejich přidělování rybolovných práv plavidlům plujícím pod jejich vlajkou.

2. JASNĚJŠÍ INFORMACE O METODÁCH PŘIDĚLOVÁNÍ: POSÍLENÍ TRANSPARENTNOSTI

Podle čl. 16 odst. 6 nařízení o SRP jsou členské státy povinny uvědomit Komisi o metodách, které používají pro přidělování rybolovných práv plavidlům plujícím pod jejich vlajkou. Tato oznamovací povinnost je důležitá z důvodu transparentnosti ([6]) a je nezbytná k tomu, aby Komise a členské státy mohly sledovat trendy a výkonnost.

Praxe však ukázala, že členské státy informují Komisi mnoha různými způsoby, s rozdílnou četností a s uvedením rozdílných podrobností. Je proto obtížné získat jasnou představu o tom, jak je tomu s přidělováním rybolovných práv u určitých populací, loďstev a regionů. V příloze tohoto sdělení se proto členské státy vyzývají, aby při podávání zpráv Komisi podle čl. 16 odst. 6 uváděly určité minimální informace.

Pro řádnou správu je dále klíčová větší transparentnost vůči zúčastněným stranám. Členské státy se proto vybízejí, aby zúčastněným stranám poskytovaly informace o metodách, jež k přidělování rybolovných práv používají, o uplatňovaných kritériích podle článku 17 nařízení o SRP, o váze přisuzované jednotlivým kritériím a o odůvodnění této váhy.

Členské státy musí zajistit, aby používané metody a kritéria byly v souladu s požadavky nařízení o SRP (zejména s článkem 17). Komise proto vyzývá členské státy, aby ověřily, zda je tento soulad v oznamovaných informacích náležitě zohledněn: i) Prokazují poskytnuté informace transparentnost a objektivitu kritérií? ii) Je jasně stanovena váha environmentálních, sociálních a ekonomických kritérií? iii) Zahrnují tyto informace všechna přidělovaná rybolovná práva?

3. PŘIDĚLOVÁNÍ RYBOLOVNÝCH PRÁV S CÍLEM PODPOŘIT UDRŽITELNÉ RYBOLOVNÉ POSTUPY A DROBNÉ A POBŘEŽNÍ RYBÁŘE

Je důležité, aby členské státy navrhly systém přidělování tak, aby byl v souladu s cíli SRP a aby byla zajištěna udržitelnost rybolovných činností a zachována dostatečná flexibilita, která umožní přizpůsobování odvětví rybolovu v EU novým výzvám.

Z informací shromážděných Komisí a analyzovaných Vědeckotechnickým a hospodářským výborem pro rybářství (VTHVR) jsou patrné značné rozdíly v uváděných metodách přidělování i v uplatňování kritérií, včetně kritérií environmentální, sociální a ekonomické povahy.

Komise uznává, že rozhodnutí o používaných systémech přidělování přísluší členským státům a že je jejich výsadou stanovit příslušné váhy pro environmentální, sociální a ekonomická kritéria, která si zvolí. Vzhledem k různorodosti odvětví a rybolovu v jednotlivých členských státech je zřejmé, že univerzální přístup by nebyl vhodným řešením.

Členské státy zejména nejsou povinny přidělovat rybolovná práva nejudržitelnějším rybolovným postupům nebo drobným rybářům.

([5]) Další informace o zpětné vazbě lze nalézt v dokumentech, na něž příloha odkazuje, zejména ve zprávách Vědeckotechnického a hospodářského výboru pro rybářství (VTHVR) č. 20-14, 22-14 a 23-17.

([6]) Jak je uvedeno ve sdělení z roku 2023 „Společná rybářská politika dnes a zítra“ (COM(2023) 103 final): „Řádná správa závisí také na větší transparentnosti.“ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023DC0103.

Komise však musí posoudit soulad těchto metod přidělování s cíli SRP.

V tomto ohledu Komise poukazuje na základní myšlenku článku 17, která se odráží ve 33. bodě odůvodnění nařízení o SRP: *„Členské státy by měly podpořit odpovědný rybolov poskytováním pobídek hospodářským subjektům lovícím způsobem, který je nejméně škodlivý pro životní prostředí, a co nejprospěšnější pro společnost.“*

Na základě odpovědí na dotazníky a konzultací se zúčastněnými stranami Komise konstatovala, že způsob, jímž členské státy přidělují rybolovná práva, je do určité míry setrvačný, což například znamená, že některé z uváděných metod zjevně neřeší odpovídajícím způsobem nové výzvy, jimž rybolov v EU čelí.

Zvláště patrné je to u drobných pobřežních rybářů, kteří jsou obvykle více ovlivňováni problémy ([7]), jako je energetická krize, přirozené kolísání populací (množství a rozložení), konkurenční boj o využívání mořského prostoru, změna klimatu, zhoršování stavu mořského prostředí, invazivní druhy nebo nekalá soutěž ze strany nezákonného, nehlášeného a neregulovaného rybolovu.

Komise uznává významnou úlohu drobného pobřežního rybolovu, který tvoří téměř 70 % plavidel v EU. Zvláštní důraz klade na jeho těsnější propojení se sociální a ekonomickou strukturou rybářských komunit, jeho užší vazbu na místní životní prostředí a společnost a jeho důležitou úlohu v evropské kultuře a dědictví. Uznání této úlohy je podpořeno prostřednictvím: i) přednostního přístupu do vod EU až do vzdálenosti dvanácti námořních mil podle nařízení o SRP; ii) finanční podpory do výše až 100 % v rámci Evropského námořního a rybářského a akvakulturního fondu (ENRAF) ([8]) a iii) některých odchylek podle nařízení o kontrolním režimu ([9]).

Přidělování rybolovných práv podle článku 17 členskými státy by mohlo lépe odrážet významnou úlohu drobného pobřežního rybolovu, například sladěním metod přidělování s konkrétními potřebami zjištěnými v rámci národního programu ENRAF u drobných rybářů s cílem budovat jejich odolnost.

4. CO BY ČLENSKÉ STÁTY MOHLY UDĚLAT PRO ZLEPŠENÍ ŘÁDNÉ SPRÁVY PŘI PŘIDĚLOVÁNÍ RYBOLOVNÝCH PRÁV

A. Budování důvěry na základě transparentnosti a komunikace

Metody přidělování mohou být složité a některé zúčastněné strany vyjádřily přání lépe porozumět používaným metodám a kritériím, na nichž jsou založeny. Kromě právních požadavků na informování Komise o způsobu přidělování rybolovných práv plavidlům plujícím pod jejich vlajkou se proto členské státy vyzývají, aby posílily své informační a komunikační nástroje a **proaktivně informovaly zúčastněné strany** o metodách používaných pro přidělování rybolovných práv (kvót a intenzity) a o jejich odůvodnění.

Komise zdůrazňuje, že článek 17 by mohl být nástrojem pro reakci na nové problémy, jimž rybolov v EU čelí. Tyto problémy by mohly být překonány podporou dialogu a aktivnějším zapojením všech zúčastněných stran do přidělování rybolovných práv členskými státy.

B. Budování důvěry na základě spravedlnosti

Komise vyzývá **členské státy, aby přijaly další opatření k plnému využití potenciálu článku 17 pro prosazování udržitelných rybolovných postupů a pro podporu drobných a pobřežních rybářů**.

([7]) Vědeckotechnický a hospodářský výbor pro rybářství (VTHVR), „The 2024 Annual Economic Report on the EU Fishing Fleet“ (Výroční hospodářská zpráva o rybářském loďstvu EU za rok 2024) (zprávy č. 24-03 a 24-07), editoři Prellezo, R., Sabatella, E., Virtanen, J., Tardy Martorell, M. a Guillen, J., Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2024, doi:10.2760/5037826, JRC139642, kapitola 2.7 „EU Small-Scale Coastal Fleet“ (Malé pobřežní loďstvo EU), strany 45 až 60, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC139642.

([8]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1139 ze dne 7. července 2021, kterým se zřizuje Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond.

([9]) Nařízení Rady (ES) č. 1224/2009 ze dne 20. listopadu 2009 o zavedení kontrolního režimu Unie k zajištění dodržování pravidel společné rybářské politiky, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2842.

Komise za prvé vyzývá členské státy, aby se zamyslely nad příklady kritérií uvedenými v článku 17 a nad dopadem přidělování rybolovných práv: i) plavidlům, která mají závažnější dopad na životní prostředí než jiná plavidla v jejich loďstvech; ii) plavidlům, která v minulosti nedodržovala předpisy, nebo iii) plavidlům, která vytlačují tradiční činnosti nebo zavedené udržitelné hospodářské činnosti.

Za druhé Komise vyzývá členské státy, aby zavedly opatření na podporu drobných rybářů a využívaly všech možností daných článkem 17, které mohou být pobídkami pro dlouhodobou udržitelnost tohoto rybolovu, zejména pokud jde o rybolov s menším dopadem na životní prostředí.

C. **Budování důvěry na základě správnosti poskytovaných informací**

Druh, množství a míra podrobnosti informací poskytovaných členskými státy jsou značně rozdílné ([10]).

Komise proto vyzývá členské státy, aby v zájmu transparentnosti a řádné správy informovaly Komisi podle čl. 16 odst. 6 a zúčastněné strany o metodách a kritériích používaných pro přidělování **všech rybolovných práv**. To zahrnuje kvóty a intenzitu rybolovu ve vodách EU a rybolovná práva přidělená členským státům v mezinárodních vodách a prostřednictvím mezinárodních dohod (jako jsou regionální organizace pro řízení rybolovu, dohody o partnerství v oblasti udržitelného rybolovu nebo jiné typy dvoustranných či vícestranných dohod).

Komise žádá členské státy, aby při oznamování používané metody přidělování zohlednily tří kategorie kritérií uvedené v článku 17, tj. **kritéria environmentální**, **sociální** a **ekonomická**.

Transparentnost a komunikace se zúčastněnými stranami jsou jakožto klíčové prvky řádné správy důležité i v případě rybolovných práv, na která se vztahují převoditelné koncese k rybolovu, přestože tato práva jsou z povinnosti informovat Komisi podle čl. 16 odst. 6 vyloučena.

D. **Budování důvěry na základě udržitelnosti metod přidělování**

Komise vybízí členské státy, aby používaly kritéria pro přidělování rybolovných práv podle článku 17 nařízení o SRP jako pobídky k přizpůsobování se novým výzvám. **Metody** přidělování **by neměly snižovat schopnost členských států** rychle **reagovat** na neočekávané problémy.

Komise vyzývá členské státy, aby vypracovaly metody přidělování, které budou zahrnovat možnost včasného, transparentního a aktivního přerozdělení nevyužitých rybolovných práv.

Komise také vybízí členské státy, aby systémy přidělování pravidelně přehodnocovaly, aby bylo zajištěno, že **používané metody a kritéria jsou stále relevantní a odpovídají** současným potřebám jejich odvětví rybolovu.

5. **ZÁVĚR**

Komise spolupracuje s členskými státy, výborem VTHVR a zúčastněnými stranami s cílem získat jasnější představu o metodách používaných k přidělování rybolovných práv ([11]).

S ohledem na tento proces Komise vyzývá členské státy, aby přijaly další opatření k plnému využití potenciálu nabízeného článkem 17 pro prosazování udržitelných rybolovných postupů a pro podporu drobných a pobřežních rybářů.

Komise vybízí členské státy, aby se zamyslely nad hlavními problémy, které jejich drobné rybáře trápí, a aby využily článek 17 k poskytnutí podpory a prostoru určitým rybářským plavidlům, která si přístup k rybolovným právům zaslouží, a posílily tak jejich přínos pro udržitelný rybolov a rybářské komunity.

([10]) Viz například Vědeckotechnický a hospodářský výbor pro rybářství (VTHVR), „Social Data in Fisheries“ (Sociální údaje v odvětví rybolovu) (zpráva č. 23-17), editoři Van Hoof, L., Goti, L., Tardy Martorell, M. a Guillen, J., Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2024, doi:10.2760/982497, JRC136326, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC136326.

([11]) Poslední zveřejněná zpráva, na kterou již bylo odkazováno výše: Vědeckotechnický a hospodářský výbor pro rybářství (VTHVR), „Social Data in Fisheries“ (Sociální údaje v odvětví rybolovu) (zpráva č. 23-17).

V zájmu zvýšení důvěry v politiku Komise vybízí členské státy, aby zlepšily své informace o způsobu přidělování rybolovných práv poskytované zúčastněným stranám.

Pokud jde o další kroky, Komise vyzývá členské státy, aby se zamyslely nad metodami a kritérii, které pro přidělování rybolovných práv používají, s ohledem na potřebu prosazování udržitelných rybolovných postupů, podpory drobných a pobřežních rybářů a zlepšení komunikace a transparentnosti. V tomto směru je připravena členským státům pomoci.

PŘÍLOHA

Příručka k přidělování rybolovných práv členskými státy (článek 17 nařízení o SRP)

Tato příručka poskytuje další informace, které mohou členským státům pomoci při provádění a uplatňování článku 17 nařízení o SRP (dále jen „článek 17“).

Článek 17 nařízení o SRP

Kritéria pro přidělování rybolovných práv členskými státy

Členské státy při přidělování rybolovných práv, která mají k dispozici podle článku 16, uplatňují transparentní a objektivní kritéria, včetně kritérií environmentální, sociální a ekonomické povahy. Používaná kritéria mohou mimo jiné zahrnovat dopad rybolovu na životní prostředí, dosavadní dodržování předpisů, přínos pro místní hospodářství a dosavadní objemy úlovků. V rámci rybolovných práv, která jim byla přidělena, se členské státy vynasnaží poskytovat pobídky rybářským plavidlům, jež používají selektivní lovná zařízení nebo rybolovné postupy s menším dopadem na životní prostředí, například s menší spotřebou energie či menší mírou poškození přírodních stanovišť.

UVÁDĚNÉ METODY A KRITÉRIA PŘIDĚLOVÁNÍ POUŽÍVANÉ ČLENSKÝMI STÁTY

Od přijetí nařízení o SRP v roce 2013 Komise spolupracuje s členskými státy s cílem získat ucelenou představu o tom, jak uplatňují a provádějí článek 17.

Ve svém sdělení z roku 2023 o fungování nařízení o SRP ([1]) Komise oznámila, že má v úmyslu „zahájit diskuse mezi členskými státy a zúčastněnými stranami s cílem připravit příručku k přidělování rybolovných práv s cílem zvýšit transparentnost, podpořit udržitelné rybolovné postupy v celé EU a podpořit drobné a pobřežní rybáře“.

V Evropském paktu pro oceány Komise uznává podporu drobného rybolovu jako prioritu a opětovně se zavazuje k přípravě této příručky, která má pomoci zvýšit transparentnost a podpořit udržitelný rybolov ([2]).

Tato příručka vychází z níže uvedených dokumentů a postupů:

— z usnesení Evropského parlamentu ze dne 7. června 2022 o provádění článku 17 nařízení o společné rybářské politice (2021/2168(INI)) ([3]),

— ze čtyř dotazníků vyplněných 22 pobřežními členskými státy v letech 2016, 2020, 2022 a 2023,

([1]) „Společná rybářská politika dnes a zítra: Paktem pro rybolov a oceány k udržitelnému, vědecky podloženému, inovativnímu a inkluzivnímu řízení rybolovu“, COM(2023) 103 final (v rámci širšího balíčku zaměřeného na rybolov a oceány), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52023DC0103.

([2]) Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Evropský pakt pro oceány, COM(2025) 281 final, oddíl 3.1, strana 10, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=comnat:COM_2025_0281_FIN.

([3]) Zpráva o provádění článku 17 nařízení o SRP (2021/2168(INI)), https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/en/procedure-file?reference=2021/2168(INI)

— ze tří zpráv Vědeckotechnického a hospodářského výboru pro rybolov (VTHVR) (č. 20-14 ([4]), 22-14 ([5]) a 23-17 ([6])) a

— ze specializované konzultace se zúčastněnými stranami, která probíhala od února do dubna 2024.

Z výše uvedených dokumentů a konzultací vyplynulo, že je zapotřebí, aby Komise poskytla pokyny k článku 17 nařízení o SRP a ke způsobu, jímž členské státy informují Komisi o metodách přidělování, které používají, jak požaduje čl. 16 odst. 6 nařízení o SRP (dále jen „čl. 16 odst. 6“).

Ve čtyřech dotaznících, které Komise rozeslala v letech 2016, 2020, 2022 a 2023, bylo 22 pobřežních členských států požádáno, aby poskytly informace o metodách, které používají k přidělování rybolovných práv podle článku 16 ve spojení s článkem 17. Odpovědi na tyto dotazníky byly vyhodnoceny výborem VTHVR. Informace byly doplněny jednou konzultací se zúčastněnými stranami, která se uskutečnila v období od února do dubna 2024 ([7]).

Přestože všech 22 pobřežních členských států na dotazníky odpovědělo, druh, množství a úroveň podrobnosti jimi poskytnutých informací byly značně rozdílné. Celkově bylo z jejich odpovědí, jakož i ze zpráv VTHVR zřejmé, že členské státy si požadavky článku 17 vykládají různými způsoby.

Podle výboru VTHVR není u členských států patrný žádný jednoznačný trend, pokud jde o uplatňování kritérií založených na zeměpisné oblasti, typu rybolovného práva či skupiny loďstva. Výbor VTHVR dále upozornil na různorodost systémů členských států pro přidělování rybolovných práv a uvedl, že žádné dva členské státy nepoužívají stejný systém. Například zatímco některé členské státy používají pouze převoditelné koncese k rybolovu ([8]) (jako jsou individuální převoditelné kvóty), jiné uplatňují smíšený systém s převoditelnými koncesemi k rybolovu a přidělováním na základě kritérií. Některé členské státy uvedly, že i na převoditelné koncese k rybolovu uplatňují další kritéria třídění.

Odpovědi některých členských států neobsahovaly dostatečné podrobné údaje o tom, jak metody přidělování fungují. V některých případech nebylo například v poskytnutých informacích uvedeno, zda se stejná kritéria a metody přidělování vztahují na všechny druhy, pro které byla stanovena kvóta, nebo pouze na uvedený příklad. Některé členské státy také nepopsaly, jaká byla environmentálním, sociálním a ekonomickým kritériím přisouzena váha.

Jen zhruba polovina členských států uvedla, že rybolovná práva rozděluje na základě přesných kritérií. Z odpovědí na dotazníky bylo možné zjistit tyto skutečnosti:

— Nejčastěji uplatňovaným kritériem je přidělování na základě dosavadních úlovků.

— Metody přidělování často zahrnují použití jednoho či více kritérií souvisejících s velikostí plavidla pro rozdělení rybolovných práv mezi velkokapacitní loďstva a loďstva pro drobný rybolov.

([4]) Vědeckotechnický a hospodářský výbor pro rybářství (VTHVR), „Social dimension of the CFP“ (Sociální rozměr SRP) (zpráva č. 20-14), editoři Doering, R., Fitzpatrick, M. a Guillen Garcia, J., EUR 28359 EN, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2020, ISBN 978-92-76-27169-7, doi:10.2760/255978, JRC123058, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC123058.

([5]) Vědeckotechnický a hospodářský výbor pro rybářství (VTHVR), „Social Data in Fisheries – update of the national profiles“ (Sociální údaje v odvětví rybolovu – aktualizace národních profilů) (zpráva č. 22-14), editoři Goti, L., Van Hoof, L., Virtanen, J. a Guillen Garcia, J., Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2023, doi:10.2760/31328, JRC133702, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC133702.

([6]) Vědeckotechnický a hospodářský výbor pro rybářství (VTHVR), „Social Data in Fisheries“ (Sociální údaje v odvětví rybolovu) (zpráva č. 23-17), editoři Van Hoof, L., Goti, L., Tardy Martorell, M. a Guillen, J., Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2024, doi:10.2760/982497, JRC136326, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC136326.

([7]) GŘ MARE rozeslalo v únoru 2024 poradním sborům, orgánům členských států, sociálním partnerům a nevládním organizacím dopis, v němž je žádalo o jejich vyjádření k výborem VTHVR provedené analýze odpovědí členských států ohledně způsobu přidělování rybolovných práv na vnitrostátní úrovni. V rámci této konzultace bylo obdrženo celkem 25 odpovědí.

([8]) Podle definice v čl. 4 bodě 23 nařízení o SRP č. 1380/2013 se *„převoditelnými koncesemi k rybolovu“* rozumí *„odvolatelné nároky uživatele na konkrétní část rybolovných práv přidělených členskému státu nebo stanovených v plánech řízení přijatých členským státem v souladu s článkem 19 nařízení Rady (ES) č. 1967/2006, které může držitel převést“*.

— Většina uváděných metod zahrnuje přidělování práv na základě kvót a poskytnuté údaje o používaných metodách k přidělování rybolovných práv na základě intenzity rybolovu jsou omezenější.

— Některé členské státy uvedly, že konkrétní uplatňovaná kritéria závisejí na skupině loďstva, druzích a/nebo používaných rybolovných technikách (např. Chorvatsko, Řecko, Irsko a Švédsko).

— Environmentální kritéria jsou uplatňována jako pobídka pro určité rybolovné postupy a jako kompenzace za nevyhnutelné interakce, například nevyhnutelné vedlejší úlovky při smíšeném rybolovu. Přidělují se například kvóty:

  — podle konkrétních lovných zařízení (např. Dánsko, Francie, Řecko, Irsko, Malta a Švédsko),

  — pro plavidla používající aktivní akustická zařízení k odpuzení druhů, jako jsou kytovci, od lovných zařízení (např. Bulharsko),

  — pro účely nevyhnutelných vedlejších úlovků (např. Chorvatsko, Kypr, Dánsko, Řecko, Malta a Španělsko).

— Sociální kritéria se používají pro přidělení kvót:

  — mladším rybářům (např. Bulharsko, Dánsko a Řecko),

  — novým subjektům v odvětví rybolovu (např. Německo a Malta),

  — rybářům s vyživovanými osobami a/nebo zdravotně postiženým (např. Řecko).

— Ekonomická kritéria se používají (např. ve Francii, Německu a Irsku) zejména k řešení podmínek na trhu (např. poptávky) a čerpání kvót (např. v Bulharsku a Rumunsku). Uváděnými příklady jsou:

  — přínos rybolovu pro národní/místní hospodářství (např. Portugalsko, Německo a Řecko) a

  — loďstva používající specifická lovná zařízení plně závislá na určitých druzích (např. Francie, Portugalsko a Španělsko).

Podrobnější údaje o metodách a kritériích uváděných členskými státy lze nalézt ve zprávě výboru VTHVR č. 23-17.

VODÍTKA PRO UPLATŇOVÁNÍ ČLÁNKU 17

V tomto oddíle jsou shrnuty hlavní problémy související s prováděním článku 17, které uvedly zúčastněné strany během specializované konzultace, jež probíhala od února do dubna 2024, a výbor VTHVR ve své analýze odpovědí 22 pobřežních členských států na dotazníky z let 2016, 2020, 2022 a 2023.

Rybolovná práva

Výbor VTHVR ve své zprávě č. 23-17 konstatoval, že definice rybolovných práv zvolená členskými státy „se shoduje s nejpřísnější definicí, která zahrnuje pouze celkový přípustný odlov (TAC)“ ([9]). Je však třeba připomenout, že pojem „rybolovná práva“ zahrnuje širší definici, jak je uvedena v čl. 4 bodě 32 nařízení o kontrolním režimu ([10]), podle něhož se „rybolovným právem“ rozumí:

„kvantifikovaný právní nárok na lov ryb, vyjádřený jako odlov, jako intenzita rybolovu nebo obojím způsobem“.

([9]) Zpráva VTHVR č. 23-17, oddíl 4.1, strana 68, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC136326.

([10]) Nařízení Rady (ES) č. 1224/2009 ze dne 20. listopadu 2009 o zavedení kontrolního režimu Unie k zajištění dodržování pravidel společné rybářské politiky, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2842.

Správná praxe 1: uplatňování transparentních a objektivních kritérií se **používá u všech rybolovných práv**, ať už na základě kvóty nebo na základě intenzity rybolovu, a ve vodách EU i mimo ně a je **oznámeno** Komisi.

Transparentní kritéria

Požadavek na transparentní kritéria souvisí se zásadou právní jistoty, což znamená, že pokud je kritérium stanoveno v právním předpise (nebo ve zveřejněném správním aktu), mělo by být považováno za transparentní ([11]).

Některé členské státy se domnívají, že požadavek na uplatňování transparentních kritérií splňují tím, že veškeré související informace zveřejňují. Jiné členské státy mají zaveden informační systém, jehož prostřednictvím jsou podávány zprávy zúčastněným stranám nebo který je k dispozici na vyžádání. Analýza výboru VTHVR týkající se odpovědí členských států připouští též obtíže při posuzování transparentnosti, které jsou způsobeny „mimo jiné chybějící referenční úrovní" ([12]).

Objevily se názory, že článek 17 sice požaduje, aby uplatňovaná kritéria byla transparentní, ale nepožaduje, aby orgány veškeré údaje o přidělování zveřejňovaly.

Jak je ovšem uvedeno ve sdělení o fungování SRP z roku 2023, „řádná správa závisí také na větší transparentnosti" a „zúčastněné strany potřebují mít jasné informace o tom, jak členské státy přidělují rybolovná práva a řídí kapacitu loďstev na vnitrostátní úrovni".

Správná praxe 2: informace o metodách a kritériích používaných k rozdělování rybolovných práv na úrovni členského státu jsou **proaktivně poskytovány všem zúčastněným stranám**.

Objektivní kritéria

Požadavek na používání objektivních kritérií souvisí se schopností ověřovat a měřit údaje použité ke stanovení kritérií ([13]).

U většiny uváděných kritérií (např. dosavadní úlovky, druh lovného zařízení nebo velikost plavidla) se má za to, že tento požadavek splňují.

Směřování k jednotnému výkladu slov „včetně kritérií environmentální, sociální a ekonomické povahy"

Nařízení o SRP nestanoví harmonizovaná kritéria environmentální, sociální a ekonomické povahy. V druhé části článku 17 uvádí pouze neúplný výčet příkladů kritérií, která lze použít ([14]). Výbor VTHVR to označil za problém, ale zároveň tím byl členským státům ponechán prostor pro volbu a navržení metod přidělování dle vlastního uvážení, takže je mohou přizpůsobit svým specifickým potřebám.

([11]) Rozsudek ze dne 12. července 2018, Spika a další, C-540/16, EU:C:2018:565, body 29 až 31.

([12]) Zpráva VTHVR č. 23-17, oddíl 4.1, strana 67, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC136326.

([13]) Rozsudek ze dne 12. července 2018, Spika a další, C-540/16, EU:C:2018:565, bod 30: *„Toto kritérium je výslovně uvedeno v článku 17 nařízení č. 1380/2013 ve výčtu kritérií, pro jejichž uplatnění se členské státy mohou rozhodnout při přidělování rybolovných práv, která jim byla přidělena. Toto kritérium je navíc předmětem zákonného ustanovení, a sice článku 171 zákona o rybolovu, který se prostřednictvím odkazu na dosavadní podíl dotčených hospodářských subjektů opírá o objektivní, měřitelné údaje, které mohou být ověřeny příslušnými orgány."*

([14]) *„Používaná kritéria mohou mimo jiné zahrnovat dopad rybolovu na životní prostředí, dosavadní dodržování předpisů, přínos pro místní hospodářství a dosavadní objemy úlovků."* (Článek 17 nařízení o SRP).

Informace, jež shromáždil a analyzoval výbor VTHVR, ukazují značné rozdíly v používání kritérií, včetně kritérií environmentální, sociální a ekonomické povahy, členskými státy. Přestože uváděné metody přidělování kritéria v těchto třech oblastech zahrnují, není vždy jasné, zda jsou uplatňována stejnou měrou na všechny populace. Není také jasné, jaká je jednotlivým kritériím přisouzena váha nebo zda se v rámci jednotlivé uváděné metody přidělování používá kombinace kritérií více typů. Kromě toho může být jedno kritérium použito pro více kategorií a důvody pro výběr těchto kritérií nejsou vždy zřejmé.

Některé příklady uváděných kritérií používaných členskými státy jsou podrobněji rozepsány níže v přehledu 1.

Přehled 1: Neúplný seznam kritérií uváděných členskými státy pro přidělování rybolovných práv plavidlům plujícím pod jejich vlajkou

a. Environmentální:
   i. používání selektivních lovných zařízení;
   ii. používání rybolovných postupů s menším dopadem na životní prostředí;
   iii. nižší spotřeba energie;
   iv. menší míra poškození přírodních stanovišť.
b. Sociální
   i. velikost posádky;
   ii. noví majitelé plavidel nebo mladí rybáři;
   iii. posádka s pracovní smlouvou a mladí rybáři;
   iv. drobní rybáři;
   v. plavidla lovící pouze regionálně;
   vi. plavidla investující do výcviku posádky.
c. Ekonomická
   i. životaschopnost nebo proveditelnost;
   ii. přínos pro místní hospodářství;
   iii. dosavadní objemy úlovků;
   iv. dosavadní dodržování předpisů.

Některá kritéria lze zařadit do jedné či více kategorií. Nejedná se o vyčerpávající seznam příkladů a nelze jej považovat za konkrétní doporučení, za správnou praxi nebo za kritéria schválená Komisí, protože to, co se za určitých okolností považuje za přínosné, může být za jiných okolností kontraproduktivní. Jak již bylo zmíněno výše, o nejvhodnějším přístupu k naplnění článku 17 mohou nejlépe rozhodnout samotné členské státy.

Podle článku 17 musí členské státy rozdělit rybolovná práva mezi svá plavidla způsobem přispívajícím k dlouhodobé environmentální, ekonomické a sociální udržitelnosti.

Článek 17 ponechává členským státům volnost při volbě způsobu, jímž kritéria uplatňují: mohou například v rámci jednotlivých kategorií zvolit více (nebo méně) kritérií, jejichž příklady jsou uvedeny v přehledu 1.

Správná praxe 3: informace oznamované Komisi a poskytované zúčastněným stranám **odrážejí všechny tři typy kritérií** podle článku 17, tj. kritéria environmentální, sociální a ekonomická.

DALŠÍ ASPEKTY UPLATŇOVÁNÍ ČLÁNKU 17

V tomto oddíle jsou uvedeny další problémy, které vyplynuly ze specializovaných konzultací se zúčastněnými stranami, z odpovědí členských států na dotazníky a z analýzy provedené výborem VTHVR.

V zájmu lepšího vysvětlení a poskytnutí vodítka je tento oddíl strukturován jako odpovědi na problémové oblasti nadnesené v rámci těchto různých interakcí.

Problém: „Článek 17 se týká pouze přidělování kvót ve vodách EU členskými státy."

Články 16 a 17 se týkají rybolovných práv, která, jak bylo popsáno výše, **zahrnují jak kvóty, tak intenzitu rybolovu**. Článek **se také neomezuje pouze na** rybolovná **práva** přidělená členským státům **ve vodách EU**, ale vztahuje se i na vody mimo EU (mezinárodní vody a vody třetích zemí).

Problém: „Článek 17 se vztahuje pouze na přidělování nových rybolovných práv. Systémy přidělování používané v mém členském státě byly zavedeny dávno předtím, než byl článek 17 do nařízení o SRP začleněn, a jsou výsledkem složitých a dlouhých jednání a konsensu s různými skupinami loďstva. Jejich změna by byla složitým a dlouhým procesem, který by ovlivnil již existující obchodní modely."

Požadavky stanovené v článku 17 se vztahují na metody přidělování, o nichž rozhodují členské státy. Členské státy podle nich nemusí své metody měnit, pokud již transparentní a objektivní kritéria, včetně kritérií environmentální, sociální a ekonomické povahy, používají.

Komise oceňuje úsilí, jež některé členské státy podle poskytnutých informací vynaložily na podporu dialogu a dosažení konsensu mezi různými skupinami loďstva při rozdělování rybolovných práv. Komise si je rovněž vědoma, jak důležitá je pro rybáře stabilita a právní jistota. Výzvy, jimž rybolov v EU čelí, však vyžadují systémy, které jsou schopny se přizpůsobit. Metody, které fungovaly před desítkami let, již nemusí být pro řešení nových výzev nejvhodnější.

Správná praxe 4: Metody a kritéria používané členskými státy pro přidělování rybolovných práv, jsou **pravidelně přezkoumávány, aby byla zajištěna jejich stálá relevance**.

Problém: „Článek 17 se netýká přidělování rybolovných práv, na která se vztahuje systém převoditelných koncesí k rybolovu."

Povinnost informovat Komisi o metodách přidělování rybolovných práv, které členské státy používají k přidělování těchto práv plavidlům plujícím pod jejich vlajkou, podle čl. 16 odst. 6, se rybolovných práv, na která se vztahuje systém převoditelných koncesí k rybolovu, netýká.

Zároveň to ale nic nemění na požadavku, aby členské státy přidělovaly rybolovná práva v souladu s širšími cíli SRP.

Správná praxe 5: o zlepšení transparentnosti a komunikace se **uvažuje i u rybolovných práv podléhajících systému převoditelných koncesí k rybolovu.**

Ve zprávě výboru VTHVR č. 23-17 ([15]) se uvádí, že členské státy s individuálními převoditelnými kvótami „neprovedly příslušné úpravy svých stávajících nastavení". Výbor VTHVR se domnívá, že „otázku převoditelných koncesí k rybolovu / individuálních převoditelných kvót lze lépe řešit oddělením primárního a sekundárního přidělování ([16]), kdy lze obvykle poskytnout více informací o primárním přidělování".

([15]) Zpráva výboru VTHVR č. 23-17, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC136326.

([16]) Podle zprávy výboru VTHVR č. 23-17: Primární přidělení: přidělení ze strany členského státu organizacím producentů, firmám nebo jednotlivcům. Sekundární přidělení: přidělení ze strany držitele kvóty, např. organizace producentů, jeho členům, včetně výměny.

Problém: „Současné systémy přidělování používané členskými státy neumožňují pružnost a rychlou reakci, které by zajistily optimální využití dostupných rybolovných práv.“

Existují četné příklady metod používaných členskými státy pro rozdělení rybolovných práv mezi jednotlivé skupiny loďstva, regiony, organizace producentů, společnosti nebo plavidla, včetně systémů převoditelných koncesí k rybolovu / individuálních převoditelných kvót, které mají blízko k vnitrostátnímu klíči relativní stability. Výměny jsou sice možné, ale z tržních a konkurenčních důvodů mezi provozovateli nemusí dojít k jejich nabídce nebo přijetí.

Jestliže se například kvóty rozdělují mezi jednotlivé skupiny loďstva a daný segment má více kvót pro různé populace, může se rozhodnout lovit ty z nich, které jsou výnosnější, a nezaměřovat se na ty, které jsou méně hodnotné, aniž by kvóty převáděl na jiné segmenty loďstva.

Orgány členských států by mohly mít omezenou možnost tyto nevyužité kvóty znovu využít, pokud by systémy přidělování tyto situace předem nezohledňovaly (například stanovením kvótových rezerv). Podobným příkladem je situace v rámci systému individuálních převoditelných kvót, kdy se provozovatelé mohou z různých důvodů rozhodnout, že kvóty ponechají neodlovené, a jakékoli vnější rozhodnutí by na společnost mělo přímý dopad a s největší pravděpodobností by vedlo k vnitřním soudním sporům v daném státě.

Nevyužitá rybolovná práva mohou oslabovat pozici EU při mezinárodních jednáních, obecně však představují sociální problém v podobě nespravedlivého rozdělení společného sdíleného přírodního zdroje.

Správná praxe 6: Metody přidělování **berou v úvahu možnost** transparentního, včasného a aktivního **přerozdělení nevyužitých rybolovných práv**.

Problém: „Podle článku 17 by Komise měla zajistit, aby členské státy upřednostňovaly některá kritéria před jinými.“

Členské státy neuváděly přítomnost environmentálních, sociálních a ekonomických kritérií u všech metod přidělování rovnocenným způsobem, což znamená, že upřednostňování některého z nich nebylo vždy zřejmé.

Komise uznává, že je výsadou členských států stanovit příslušné váhy pro environmentální, sociální a ekonomická kritéria, která si zvolí.

Komise zkoumá, zda oznámené metody přispívají k dlouhodobé environmentální, ekonomické a sociální udržitelnosti, jak je stanoveno v nařízení o SRP.

Správná praxe 7: přidělování rybolovných práv je založeno na metodologii zahrnující **kombinaci** environmentálních, sociálních a ekonomických kritérií.

Problém: „Článek 17 uvádí jako kritéria dopad rybolovu na životní prostředí, dosavadní dodržování předpisů, přínos pro místní hospodářství a dosavadní objemy úlovků. Tato kritéria by proto měla být v systémech přidělování odpovídajícím způsobem zohledněna.“

V článku 17 se uvádí, že „používaná kritéria mohou mimo jiné zahrnovat dopad rybolovu na životní prostředí, dosavadní dodržování předpisů, přínos pro místní hospodářství a dosavadní objemy úlovků“. Použití formulace „mohou mimo jiné zahrnovat“ znamená, že uvedená kritéria je třeba chápat jako ilustrativní výčet, nikoli že musí být vždy přítomna.

Kromě toho článek 17 požaduje, aby členské státy při rozdělování rybolovných práv, která mají k dispozici, vynaložily veškeré možné úsilí na podporu selektivity a snižování dopadu na životní prostředí ([17]).

([17]) „[…] členské státy [se] vynasnaží poskytovat pobídky rybářským plavidlům, jež používají selektivní lovná zařízení nebo rybolovné postupy s menším dopadem na životní prostředí, například s menší spotřebou energie či menší mírou poškození přírodních stanovišť.“

Komise vyzývá členské státy, aby se zamyslely nad příklady uvedenými v článku 17 a nad dopadem přidělení rybolovných práv: i) plavidlům, která mají větší dopad na životní prostředí než jiná plavidla v jejich loďstvu; ii) plavidlům, která v minulosti nedodržovala předpisy, nebo iii) plavidlům, která vytlačí tradiční činnosti nebo zavedené udržitelné hospodářské činnosti.

Správná praxe 8: přidělování rybolovných práv **motivuje k udržitelným rybolovným postupům** a podporuje **přizpůsobování se hlavním výzvám**.

INFORMOVÁNÍ KOMISE O METODÁCH PŘIDĚLOVÁNÍ

Podle čl. 16 odst. 6 nařízení o SRP jsou členské státy povinny uvědomit Komisi o metodách, které používají pro přidělování rybolovných práv plavidlům plujícím pod jejich vlajkou.

Praxe ukázala, že členské státy informují Komisi mnoha různými způsoby, s rozdílnou četností a s uvedením rozdílných podrobností. Proto je někdy obtížné získat jasnou představu o tom, jak je tomu s přidělováním rybolovných práv u určitých populací, loďstev a regionů.

V zájmu zlepšení této situace vyzývá Komise členské státy, aby při informování Komise o metodách a kritériích používaných pro přidělování rybolovných práv uváděly informace podrobněji rozepsané v přehledu 2 níže.

Přehled 2: Informace, které je třeba uvést při informování Komise o metodách a kritériích používaných pro přidělování rybolovných práv

— Forma rybolovných práv, tj. kvantifikované celkové přípustné odlovy (TAC), kvóty nebo omezení intenzity rybolovu,

— kritéria uplatňovaná pro přidělení těchto práv, jež zahrnují alespoň jedno environmentální kritérium, jedno sociální kritérium a jedno ekonomické kritérium,

— jaká je jednotlivým kritériím přisouzena váha, včetně případně poskytovaných pobídek dle doporučení v článku 17,

— nástroje používané k zajištění transparentnosti, včetně zapojení zúčastněných stran do stanovení metod přidělování a sdělování výsledků širší veřejnosti.